

Analyse, inform and activate

# LAKA

Analyseren, informeren, en activeren

*Stichting Laka: Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie*

## De Laka-bibliotheek

Dit is een pdf van één van de publicaties in de bibliotheek van Stichting Laka, het in Amsterdam gevestigde documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie.

Laka heeft een bibliotheek met ongeveer 8000 boeken (waarvan een gedeelte dus ook als pdf), duizenden kranten- en tijdschriften-artikelen, honderden tijdschriftentitels, posters, video's en ander beeldmateriaal. Laka digitaliseert (oude) tijdschriften en boeken uit de internationale antikernenergie-beweging.

De [catalogus](#) van de Laka-bibliotheek staat op onze site. De collectie bevat een grote verzameling gedigitaliseerde [tijdschriften](#) uit de Nederlandse antikernenergie-beweging en een verzameling [video's](#).

Laka speelt met oa. haar informatievoorziening een belangrijke rol in de Nederlandse anti-kernenergiebeweging.

## The Laka-library

This is a PDF from one of the publications from the library of the Laka Foundation; the Amsterdam-based documentation and research centre on nuclear energy.

The Laka library consists of about 8,000 books (of which a part is available as PDF), thousands of newspaper clippings, hundreds of magazines, posters, video's and other material. Laka digitizes books and magazines from the international movement against nuclear power.

The [catalogue](#) of the Laka-library can be found at our website. The collection also contains a large number of digitized [magazines](#) from the Dutch anti-nuclear power movement and a [video-section](#).

Laka plays with, amongst others things, its information services, an important role in the Dutch anti-nuclear movement.

Appreciate our work? Feel free to make a small [donation](#). Thank you.



[www.laka.org](http://www.laka.org) | [info@laka.org](mailto:info@laka.org) | Ketelhuisplein 43, 1054 RD Amsterdam | 020-6168294

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

Een onderzoek naar de uitvoering van de afspraken uit  
het Borssele-convenant ten aanzien van investeringen  
in een duurzame energiehuishouding

16 oktober 2013

WISE International

Zeeuwse Milieufederatie

Stroom naar de Toekomst

## Samenvatting

In 2006 ondertekenden de eigenaar van kerncentrale Borssele, de EPZ, de aandeelhouders Delta en Essent en de Rijksoverheid het 'Convenant Kerncentrale Borssele'. In dit convenant zijn afspraken vastgelegd over het openhouden van de kerncentrale tot 2033, veiligheidseisen en extra investeringen in een duurzame energiehuishouding door Delta en Essent. Afgesproken is dat beide partijen samen € 200 miljoen investeren in 'additionele innovatie projecten' ten behoeve van een duurzame energiehuishouding. Tevens investeren beide partijen samen € 50 miljoen in een onafhankelijk fonds voor (nieuwe) duurzame bedrijven die bij voorkeur in Nederland gevestigd zijn.

In dit rapport wordt nagegaan op welke wijze partijen uitvoering hebben gegeven aan de afspraken in het convenant aangaande de investeringen in duurzame energieprojecten. Door de onheldere formulering van de afspraken in het convenant, het niet-openbare karakter van de commissie die de projectvoorstellen van beide energiebedrijven beoordeelt en de erg summiere informatievoorziening richting de Tweede Kamer over de voortgang van dit convenant, is het niet mogelijk precies vast te stellen of voldoende uitvoering is gegeven aan het convenant.

Het algemene beeld dat ontstaat op basis van de informatie die beschikbaar is, is dat de grootste aandeelhouder, Delta, veel geld heeft geïnvesteerd in duurzaamheidsprojecten, maar dat deze projecten vaak niet succesvol bleken te zijn. De afgesproken CO<sub>2</sub>-reductie, die is geformuleerd als resultaatsverplichting, lijkt (nog) niet gerealiseerd te zijn. Of dat werkelijk het geval is, hangt echter sterk af van de definitie van het begrip 'additioneel innovatief project' en de beoordeling daarvan door de Commissie Additionele Innovatieve Projecten.

Zoals is afgesproken hebben Delta en Essent samen € 50 miljoen geïnvesteerd in een nieuw fonds dat investeert in innovatieve duurzame bedrijven. Dit fonds investeert voornamelijk in Europese bedrijven en slechts in één Nederlands bedrijf. Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat er vooral veel onduidelijkheid is over de besteding van de 'duurzaamheidsgelden' uit het Borssele-convenant.

## 1. Inleiding – 40 jaar kerncentrale Borssele

De kerncentrale in Borssele kent een bewogen geschiedenis. Op 25 oktober 1973 wordt de kerncentrale officieel door het Duitse bouwbedrijf KWU overgedragen aan de PZEM, de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (voorloper van EPZ). Op 26 oktober 1973 levert de PZEM de eerste atoomstroom aan het net.

In de veertig jaar dat de kerncentrale operationeel is, is zij veelvuldig onderwerp van maatschappelijk en politiek debat. De kernramp in Tsjernobyl in 1986 zorgt ervoor dat kernenergie en in het bijzonder de veiligheid van de kerncentrale in Borssele opnieuw op de maatschappelijke agenda staat en in de jaren daarna is dit onderwerp niet meer van deze agenda verdwenen.

In 1994 besluit de Tweede Kamer dat de kerncentrale Borssele uiterlijk in 2003, aan het eind van de geplande levensduur, dicht moet.<sup>1</sup> Het kabinet-Kok I (1994-1998) sluit een akkoord met de Samenwerkende Elektriciteitsproducenten (SEP) over de sluiting van de centrale, maar het personeel van de kerncentrale gaat in beroep bij de Raad van State. Na jaren van juridische strijd oordeelt de rechtbank in Den Bosch eind 2002 dat EPZ niet door de Staat kan worden gedwongen de kerncentrale te sluiten. Omdat de SEP inmiddels niet meer bestaat, is de overeenkomst met de SEP niet rechtsgeldig.

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet Balkenende II (2003-2006) wordt echter (opnieuw) afgesproken: “De kerncentrale Borssele zal worden gesloten wanneer de technische ontwerp levensduur (ultimo 2013) geëindigd is.”<sup>2</sup> Eigenaar EPZ weigert echter ook dan de kerncentrale vrijwillig te sluiten. Zij heeft immers een onbeperkte vergunning voor de exploitatie van de kerncentrale en kan niet zomaar gedwongen worden de centrale te sluiten, zo blijkt uit de uitspraak van de rechtbank. Uit onderzoek van de landsadvocaat blijkt dat bij een gedwongen sluiting van de kerncentrale een forse schadeclaim door de exploitant verwacht kan worden. De Staatssecretaris van VROM gaat daarom in gesprek met de eigenaars van de kerncentrale over een alternatief voor gedwongen sluiting.

---

<sup>1</sup> Motie Vos; 16 226, nr. 18.

<sup>2</sup> Meedoen, Meer Werk, Minder Regels; hoofdlijnenakkoord voor het kabinet CDA, VVD, D66; 16 mei 2003, te vinden op: <http://www.parlement.com/9291000/d/regak03.pdf>.

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

Een adviesbureau wordt in de arm genomen om te verkennen wat de mogelijkheden zijn om tot een overeenstemming te komen.<sup>3</sup>

Deze onderhandelingen leiden uiteindelijk in 2005 tot een overeenkomst waarin wordt afgesproken dat de kerncentrale mag openblijven tot 2033. Naast het argument dat EPZ dreigt met het indienen van een forse schadeclaim bij gedwongen sluiting, wordt ook het argument aangevoerd dat bij uitgebruikname van de kerncentrale extra capaciteit aan fossiele elektriciteitsproductie nodig is. De regering gaat de juridische strijd over een schadeclaim niet aan en komt tot een afspraak met de EPZ: in ruil voor het open blijven van de kerncentrale zullen extra investeringen in een duurzame energiehuishouding worden gedaan, zo wordt afgesproken. Dit duurzaamheidspakket is voor de Tweede Kamer een voorwaarde om akkoord te kunnen gaan met het langer open houden van de kerncentrale. De afspraken worden vastgelegd in het Borssele Convenant, dat op 17 juni 2006 in werking treedt.

## 2. Wat staat er in het Borssele convenant?

Op 16 juni 2006 ondertekenen de eigenaar van Borssele (EPZ), de aandeelhouders (Delta en Essent) en de Rijksoverheid het 'Convenant Kerncentrale Borssele' ('Borssele convenant').<sup>4</sup> Boven het convenant staat: 'Extra impulsen voor de transitie naar een duurzame energiehuishouding in samenhang met het langer openhouden van de kerncentrale in Borssele'. De belangrijkste afspraken uit het convenant zijn:

- De kerncentrale Borssele blijft open tot uiterlijk 31 december 2033. De centrale zal daarna direct ontmanteld worden. De centrale blijft tot de 25% veiligste watergekoelde en watergemodereerde vermogensreactoren in de EU, de VS en Canada behoren.
- De aandeelhouders Delta en Essent verrichten extra inspanningen om een additionele besparing van 0,47 Mton CO<sub>2</sub> per jaar te realiseren. Daartoe doen Delta en Essent investeringen in additionele innovatieve projecten ter ondersteuning van de overgang naar een meer duurzame energiehuishouding. Beide partijen investeren ieder minimaal een bedrag van € 100 miljoen. Een Commissie Additionele Innovatie Projecten

---

<sup>3</sup> Jan Paul van Soest e.a. - De kern van de discussie – Sluiting Borssele 2013 in het licht van de transitie naar een duurzame energiehuishouding. April 2005. Te vinden op:

[http://www.laka.org/nieuws/bijlagen/2005/04/borssele\\_bijlage3.pdf](http://www.laka.org/nieuws/bijlagen/2005/04/borssele_bijlage3.pdf).

<sup>4</sup> Het convenant is te vinden op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2006-136-p29-SC76083.pdf>.

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

(Commissie AIP) beoordeelt of de projecten voldoen aan de gestelde criteria.

- Delta en Essent richten daarnaast uiterlijk 31 december 2006 een fonds met een 'revolving karakter' op ter ondersteuning van innovatieve projecten op het gebied van de transitie naar een meer duurzame energiehuishouding. Het bestuur van het fonds is onafhankelijk. Direct na de oprichting van het fonds zullen Delta en Essent ieder een storting van € 5 miljoen verrichten. Afhankelijk van de financieringsbehoefte van het fonds zullen beide partijen ieder maximaal € 20 miljoen bijstorten in de periode tot 2033. Wanneer het eigen vermogen van het fonds hoger is dan € 50 miljoen zijn de partijen niet verplicht bij te storten. Een minimumvoorwaarde is dat de projecten bij voorkeur in Nederland worden gerealiseerd, of in ieder geval dat milieu-credits van deze projecten aan Nederland worden toegeschreven.
- In de periode 2006-2008 zullen Delta en Essent opties voor additionele innovatieve projecten verkennen en laten beoordelen door de Commissie A.I.P., in de periode 2009-2011 zullen deze projecten worden uitgewerkt en vergunningen worden aangevraagd en in de periode 2012-2014 zullen beide partijen zich definitief financieel verbinden aan deze projecten.
- Delta en Essent zullen tot 31 december 2014 de Rijksoverheid tweejaarlijks een schriftelijk verslag sturen van de voortgang van de uitvoering van bovenstaande afspraken.

## 3. Wat zijn additionele innovatieve projecten?

In de Tweede Kamer wordt uitgebreid gesproken over de inhoud van dit convenant. Twee vragen worden bij herhaling gesteld: hoe 'hard' zijn de afspraken uit het convenant en wanneer is er sprake van een 'additioneel innovatief project'? In het convenant wordt gesteld, dat een project additioneel innovatief is, "indien:

- a. het project een bijdrage levert aan het streven naar een duurzame energiehuishouding in het Koninkrijk der Nederlanden, waaronder begrepen een structurele reductie van de emissie van broeikasgassen, en wordt verwezenlijkt in onder andere een of meerdere van de volgende domeinen: [...]
- b. de aard van het project als vernieuwend wordt ervaren en in termen van ondernemerschap van durf getuigt, en
- c. het project voldoet, met uitzondering van de technische en economische risico's, aan de minimumeisen die binnen Delta en/of Essent normaliter aan investeringen van

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

vergelijkbare omvang worden gesteld waaronder rentabiliteitseisen en marktverwachtingen/-beoordelingen.”<sup>5</sup>

Op basis van deze beschrijving is het niet goed mogelijk om te beoordelen of projecten die Delta en Essent in het kader van dit convenant uitvoeren, daadwerkelijk additioneel zijn. De randvoorwaarde dat aan deze additionele projecten dezelfde rentabiliteitseisen mogen worden gesteld als aan ‘normale’ investeringen, laat alle ruimte voor interpretatie – en dus voor discussie over de besteding van de gelden.

Er is ook kritiek op de CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling (0,47 Mton/jaar) die wordt overeengekomen. In het convenant staat: “Onder emissiereductie wordt verstaan een vermindering van de emissie ten opzichte van ‘business as usual’.” Een verdere precisering ontbreekt. De beoordeling van de additionaliteit en de mate van CO<sub>2</sub>-reductie wordt overgelaten aan de Commissie AIP die “ultimo 2008 de projectvoorstellen voor additionele innovatieve investeringen van Delta en Essent moeten hebben beoordeeld op additionaliteit, innovativiteit en de bijdrage die de investeringen zullen leveren aan de reductie van CO<sub>2</sub>-emissies”.<sup>6</sup>

De Tweede Kamer vraagt zich in het bijzonder af of Delta en Essent hun investeringen in duurzame energieprojecten niet reeds terugverdienen door het uitsparen van emissierechten. Bij de elektriciteitsproductie uit kolen of gas is immers sprake van CO<sub>2</sub>-uitstoot. Energiebedrijven zijn verplicht voor deze emissies een evenredig aantal emissierechten te kopen via het Europese Emissiehandelssysteem. Door te investeren in duurzame energie wordt de aanschaf van deze emissierechten voorkomen en dat is een voordeel.

De staatssecretaris tekent echter aan dat deze additionele innovatieve projecten waarschijnlijk pas na 2012 in werking treden en dat nog niet duidelijk is hoe de derde handelsperiode (2013-2020) van het Europese Emissiehandelssysteem wordt vormgegeven. Daarnaast zullen de effecten van deze projecten ook in niet-ETS-sectoren zichtbaar zijn. (Dat zijn sectoren die buiten het

---

<sup>5</sup> Zie daarvoor de tekst van het convenant. In Kamerstuk 30 000, nr. 19, schrijft de staatssecretaris: “Een lagere rentabiliteit mag wel, maar de bedrijven kunnen niet worden verplicht zulke projecten uit te voeren. Dat is de strekking van het artikel. De tegenprestatie betreft het accepteren van de hoge technisch-economische risico’s waarvoor durf nodig is. Het zijn projecten die onder normale omstandigheden niet door de bedrijven zouden zijn uitgevoerd. Overigens is dit punt ter beoordeling aan de in artikel 8 van het ontwerp-convenant bedoelde commissie.” Zie:

<http://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vi3aoz8zq4z5>.

<sup>6</sup> Kamerstuk 30 000 – nr. 45, te vinden op:

<http://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vii16w8gp8y4>.

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

emissiehandelssysteem vallen, zoals de gebouwde omgeving en de mobiliteitssector.) In de motie Samsom<sup>7</sup> wordt de regering verzocht Essent en Delta te verplichten per jaar 0,47 Mton aan emissierechten af te dragen in de derde handelsperiode van het ETS zonder dat hier CO<sub>2</sub>-emissies tegenover staan. Deze motie zou, wellicht in aangepaste vorm<sup>8</sup>, een stok achter de deur geweest kunnen zijn, maar wordt verworpen. De staatssecretaris schrijft aan de Tweede Kamer dat de Commissie AIP in haar beoordeling van de projecten dergelijke afwegingen mee moet nemen.

## Extern juridisch advies

De Tweede Kamer vraagt extern juridisch advies over het convenant aan advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek.<sup>9</sup> Dit advies is kritisch over het convenant. In de eerste plaats wordt geconstateerd dat de investering in additionele innovatieve projecten is geformuleerd als een inspanningsverplichting, niet als een resultaatsverplichting. Delta en Essent moeten zich voldoende hebben ingespannen om geschikte projecten te vinden, maar wat er moet gebeuren als dat niet lukt, is niet duidelijk afgesproken. “Het Convenant regelt niet wat er moet gebeuren als Delta en Essent hun inspanningsverplichting ten aanzien van investeringen in additionele innovatieve projecten wél zijn nagekomen, maar onvoldoende additionele innovatieve projecten hebben gevonden.” Er is een essentieel verschil tussen een inspanningsverplichting en een resultaatverplichting, zo staat in het juridisch advies: “Een essentieel verschil tussen een resultaatsverplichting en een inspanningsverplichting is dat nakoming van een resultaatsverplichting in beginsel afdwingbaar is ten aanzien van het bereikte resultaat, terwijl een inspanningsverplichting slechts afdwingbaar is ten aanzien van de toegezegde inspanning. Het is goed denkbaar dat een partij de toegezegde inspanning levert (en zich dus houdt aan het Convenant), maar dat toch het beoogde resultaat niet wordt bereikt.”

Hoewel de CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling wél als resultaatverplichting is geformuleerd, wordt “uit het Convenant (...) niet duidelijk of de overeengekomen CO<sub>2</sub>-emissiereducties inderdaad additioneel zijn en of zij daadwerkelijk een extra inspanning van de ondernemingen vergen.”

---

<sup>7</sup> Motie 30 000 nr. 35, Samsom & Duyvendak, 8 juni 2006.

<sup>8</sup> In deze motie is het uitgangspunt dat alle CO<sub>2</sub>-reductie in ETS-sectoren plaatsvindt, maar dat is niet het geval.

<sup>9</sup> Extern juridisch advies over het convenant door De Brauw Blackstone Westbroek N.V., 10 maart 2006, 30 000, nr. 20, te vinden op:  
<http://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vii16w8gp8y4>.



Kortom, de investering van € 100 miljoen in additionele innovatieve projecten door Delta en Essent beide is (slechts) geformuleerd als inspanningsverplichting; de doelstelling van 0,47 Mton CO<sub>2</sub>-reductie is geformuleerd als resultaatverplichting, maar onduidelijk is wanneer deze projecten 'additioneel innovatief' mogen worden genoemd. De beoordeling daarvan wordt neergelegd bij de Commissie AIP.<sup>10</sup> Ondanks de kritiek op het convenant gaat de Tweede Kamer akkoord.

## 4. Stand van zaken 2013

Hoever zijn Essent en Delta inmiddels met de uitvoering van de afspraken uit het Borsseleconvenant? Daarover is veel onduidelijkheid. De Tweede Kamer is de afgelopen jaren erg summier geïnformeerd over de uitvoering van het convenant. De bevindingen van de Commissie AIP zijn niet openbaar en Essent en Delta beroepen zich op de bedrijfsgevoeligheid van informatie. In hun jaarverslagen wordt niet of nauwelijks aandacht besteed aan de afspraken uit het convenant.

### **Additionele innovatieve projecten**

Het is erg onduidelijk op welke wijze Essent en Delta tot op heden invulling hebben gegeven aan de afspraken in het convenant ten aanzien van de additionele innovatieve projecten. De energiebedrijven communiceren hierover slechts met de Commissie AIP. Deze commissie maakt verslagen over de voortgang, maar deze zijn niet openbaar. Ook de Tweede Kamer wordt hierover niet geïnformeerd. In het vervolg kijken we vooral naar de uitvoering van het convenant door Delta, aangezien Delta na de overname van Essent door RWE in 2011 de grootste aandeelhouder is geworden (70%).

In het convenant is afgesproken dat Delta en Essent tot eind 2008 de opties voor additionele innovatieve projecten verkennen en laten beoordelen door de Commissie AIP. Op 7 april 2009 schrijft de minister van VROM aan de Tweede Kamer dat de Commissie AIP is ingesteld.<sup>11</sup> Op 16 april 2010 schrijft de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer over de voortgang van het

---

<sup>10</sup> Jan Paul van Soest schreef in zijn advies al: "Van belang is dat afspraken in deze sfeer zo zijn vormgegeven dat duidelijk en verifieerbaar is dat het inderdaad om extra inspanningen gaat ten opzichte van een referentiepad. (...) Nog nader uit te werken is om welke innovaties het zou moeten gaan, hoe de additionele inspanningen transparant kunnen worden gemaakt, of er naast inspanningsafspraken ook afspraken over resultaten (x innovaties in y jaar tijd, z bijdrage aan de duurzame energiehuishouding) kunnen of moeten worden gemaakt."

<sup>11</sup> Zie daarvoor: Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 30 429, nr. 17.

# Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

convenant en citeert daarbij uit het verslag van de Commissie AIP over het eerste halfjaar van 2009:

“Goedgekeurd door de Commissie zijn (per 30 juni 2009) 1 project van DELTA en 1 van Essent. De overige 4 projectvoorstellen zijn in het eindstadium van beoordeling. Indien alle projectvoorstellen tot een positieve verklaring van de Commissie leiden kunnen zowel Essent als DELTA daarmee ruim voldoen aan hun verplichtingen zoals opgenomen in het Convenant Kerncentrale Borssele (Dat wil zeggen om projecten te realiseren waarmee voor ieder jaarlijks minimaal 235 kiloton CO<sub>2</sub>-uitstoot wordt gereduceerd en die een investering vergen van voor ieder minimaal 100 miljoen euro). De Commissie heeft dit geverifieerd op basis van de optelling van de door de bedrijven ingediende projectvoorstellen, die omwille van commerciële belangen vertrouwelijk zijn en die nog niet in de openbaarheid gebracht mogen worden.”

De minister wijst er vervolgens op dat Delta en Essent, dat inmiddels is overgegaan in Energy Resource Holding, tot en met 2014 de tijd hebben om zich financieel definitief te verbinden aan deze projecten.

Uit het verslag kan worden geconcludeerd dat er zes projecten zijn ingediend bij de Commissie AIP, waarvan er twee in ieder geval zijn gehonoreerd. Op 11 november 2011 vraagt GroenLinks in de Provinciale Staten van Zeeland in een motie om inzicht in de voortgang van de uitvoering van het Borssele convenant en Provinciale Staten reageert in mei 2012<sup>12</sup>:

“Inmiddels heeft DELTA een groot aantal duurzame en innovatieve projecten bij de AIP-commissie goedgekeurd gekregen. Het is geen vanzelfsprekendheid dat deze ook allen uitgevoerd zullen worden. Een van de voorwaarden bij het AIP is namelijk dat de projecten economisch rendabel moeten zijn. Een aantal projecten, zoals de windparken bij Kreekrak en EPZ en Groen Gas bij Well zijn/worden inmiddels gerealiseerd. Andere projecten zijn niet doorgezet of hebben zich teleurstellend ontwikkeld door moeilijke marktomstandigheden (BioValue/STBE, Sunergy/Solwafer en Fesil/Solsilc).

Momenteel is DELTA druk bezig met verschillende projecten op het gebied van groen gas, biomassa en zonne-energie. Ook de mogelijk te realiseren getijdencentrale Brouwersdam zal door DELTA worden voorgesteld om opgenomen te worden in het AIP-pakket. Naast deze nieuwe projecten (die vanzelfsprekend ook aan de rendementseisen dienen te voldoen) is DELTA bezig met erkenning door de AIP-commissie van een aantal reeds gedane investeringen, zoals BioMassa Centrale Moerdijk.”

Over de genoemde projecten kunnen we het volgende opmerken.

---

<sup>12</sup> Brief GS van 5 juni 2012 met afhandeling motie 6 van 11 november 2011 over Borssele-convenant: [www.zeeland.nl/digitaalarchief/zee1200906](http://www.zeeland.nl/digitaalarchief/zee1200906).

## Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

- **Windpark Kreekraksluis:** Delta heeft 26 windturbines op het Kreekraksluizencomplex in Zeeland verwijderd en 16 nieuwe windturbines met een grotere capaciteit (2,5 MW per stuk) teruggeplaatst. Het windpark is op 27 september 2013 in gebruik genomen.<sup>13</sup> Delta ontvangt subsidie uit de SDE voor de exploitatie van de 16 windturbines.<sup>14</sup>
- **Vergistingsinstallatie Ecofuels in Well.** Het bedrijf Ecofuels, waarvan Delta 37,5% van de aandelen in bezit heeft, vergist sinds 2006 organisch afval in het Limburgse Well. In 2011 is een nieuwe vergistingsinstallatie in gebruik genomen, waarmee jaarlijks 2,3 miljoen m<sup>3</sup> groen gas wordt geproduceerd.<sup>15</sup> Ecofuels is daarmee de grootste groen-gasproducent van Nederland. Deze installatie ontvangt subsidie vanuit de SDE.<sup>16</sup>
- Het bedrijf **BioValue** (biodieselsproductie) werd in 2006 door Delta gekocht en ging in 2010 failliet. De bedrijven **Solland Solar** (zonnecellenfabriek in Heerlen) en **Sunergy** (r&d zonnecellen) werden in 2007 en 2009 door Delta gekocht en in 2010 met fors verlies verkocht. Delta moest een verlies nemen van zo'n 250 miljoen euro.<sup>17</sup>
- **BioMassaCentrale Moerdijk.** In mei 2006 startte de bouw van de kippenmestverbrandingscentrale<sup>18</sup> met een capaciteit van 35 MW en de centrale werd in 2008 geopend.

Zowel Windpark Kreekraksluis als de vergistingsinstallatie in Well ontvangen subsidie van het Rijk. Onduidelijk is in welk opzicht deze projecten 'additioneel innovatief' zijn. Delta heeft veel geld gestoken in BioValue, Solland Solar en Sunergy en heeft op deze investeringen grote verliezen gedraaid. Het is onduidelijk of deze investeringen 'additioneel innovatief' waren. Ze hebben in ieder geval niet geleid tot een bijdrage aan de CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling. De bouw van de biomassa-centrale in Moerdijk is gestart voordat het Borssele-convenant werd gesloten en kan dus moeilijk als 'additioneel innovatief' worden beschouwd.

Uit stukken<sup>19</sup> blijkt ook dat de investering in een pyrolyse-installatie, die bijstook mogelijk maakt van meer en andere biomassastromen in de kolencentrale van EPZ,

---

<sup>13</sup> <http://www.windparkkreekraksluis.nl>

<sup>14</sup> Dit kan worden afgeleid uit [http://www.np-oosterschelde.nl/documents/documents/aanvraag-delta-nb-vergunning-windmolens-kreekrak-oosterschelde-markiezaat\\_delta10031662\\_s\\_10031662\\_.pdf](http://www.np-oosterschelde.nl/documents/documents/aanvraag-delta-nb-vergunning-windmolens-kreekrak-oosterschelde-markiezaat_delta10031662_s_10031662_.pdf) en uit <http://www.zeeland.nl/digitaalarchief/ZEE1000624>

<sup>15</sup> [http://www.delta.nl/Media/pdf/over\\_DELTA/73322/publieksverslag\\_2011](http://www.delta.nl/Media/pdf/over_DELTA/73322/publieksverslag_2011) en [http://www.ecofuels.nl/groen\\_aardgas](http://www.ecofuels.nl/groen_aardgas)

<sup>16</sup> [http://www.agentschapnl.nl/sites/default/files/SDE2010%20Groengas\\_0.pdf](http://www.agentschapnl.nl/sites/default/files/SDE2010%20Groengas_0.pdf)

<sup>17</sup> <http://www.pzc.nl/regio/delta-stapt-uit-productie-zonnecellen-1.1971434>

<sup>18</sup> [http://www.delta.nl/Media/pdf/over\\_DELTA/73322/jaarverslag\\_2006.pdf](http://www.delta.nl/Media/pdf/over_DELTA/73322/jaarverslag_2006.pdf)

## Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

door de Commissie AIP is gehonoreerd. Dit project is nog steeds in ontwikkeling. In 2013 heeft EPZ haar plannen gepresenteerd voor de volledige ombouw van de kolencentrale naar een biomassacentrale.<sup>20</sup> Het recent gesloten energieakkoord, waarin de sluiting van de kolencentrale van EPZ is opgenomen, maakt de kans op welslagen van deze plannen echter zeer klein.<sup>21</sup>

Zoals hiervoor geschreven is, is de doelstelling van 0,47 Mton CO<sub>2</sub>-reductie in het convenant geformuleerd als resultaatverplichting. Na de verkoop van Solland Solar door Delta worden schriftelijke vragen gesteld door Samsom (PvdA) aan de Minister van Economische Zaken over de consequenties van deze verkoop voor de uitvoering van het convenant.<sup>22</sup> De Minister schrijft: “Delta en Essent beslissen, binnen de gegeven randvoorwaarden, zelf welke projecten zij inzetten ter invulling van het convenant. In het Borssele-convenant is niets vastgelegd over specifieke projecten en dus ook niet over Solland Solar. Delta is daarom vrij om het convenant in te vullen met investeringen die geen betrekking hebben op Solland Solar.”

Delta en Essent hebben tot 2014 de tijd om zich financieel te verbinden aan projecten. Op basis van het bovenstaande beschrijving van de projecten van Delta is het niet aannemelijk dat Delta de afgesproken CO<sub>2</sub>-reductie van 235 kton (de helft van de doelstelling van 0,47 Mton voor Essent en Delta samen) per jaar gaat realiseren, tenzij de Commissie AIP het begrip ‘additioneel innovatief’ zeer ruim interpreteert.

In 2011 heeft bij de overname van Essent door RWE een aandelentransactie plaatsgevonden: Delta kreeg 70% van de aandelen in EPZ in haar bezit en RWE de overige 30%. Het ligt in de rede dat Delta daarmee ook 70% van de afgesproken CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling voor haar rekening neemt en RWE/Essent 30%. Het is onduidelijk op welke wijze de afspraken uit het convenant hun beslag hebben gekregen in de aandelentransactie.

### Sustainable Energy Technology fonds

Essent en Delta hebben in 2007 ieder € 25 miljoen ingelegd in een fonds dat de naam Sustainable Energy Technology (SET) Fund kreeg. Het SET-fonds heeft sinds

---

<sup>19</sup> <http://www.zeeland.nl/digitaalarchief/ZEE1000624>; zie ook het Milieujaarverslag 2009 van Delta.

<sup>20</sup> [http://epz.nl/sites/default/files/files/20130115\\_Bio-energiecentrale\\_-\\_Position\\_paper.pdf](http://epz.nl/sites/default/files/files/20130115_Bio-energiecentrale_-_Position_paper.pdf)

<sup>21</sup> <http://www.pzc.nl/regio/zeeuws-nieuws/energieakkoord-torpedeert-plan-delta-voor-ombouw-kolencentrale-1.3978236>

<sup>22</sup> <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/ah-tk-20102011-713.html>

## Is het Borssele-convenant goed uitgevoerd?

---

haar start op 7 november 2007 in een aantal bestaande en nieuwe bedrijven geïnvesteerd<sup>23</sup>. Op dit moment beheert zij het volgende portfolio:

- **General Fusion.** Dit Canadese bedrijf legt zich toe op de ontwikkeling van een commerciële kernfusiereactor. Het bedrijf wil in 2013 een eerste werkende reactor presenteren.<sup>24</sup>
- **NGenTec.** Dit Schotse bedrijf komt voort uit de Faculteit Engineering van Edinburgh University en ontwikkelt nieuwe direct-drive technologie voor windturbines.
- **EnOcean.** Dit Duitse bedrijf ontwikkelt draadloze communicatietechnologie, die onder andere kan worden ingezet in energiezuinige gebouwen.
- **MicroShade.** Dit Deense bedrijf ontwikkelt zonwering geïntegreerd in glas. Daarmee kan gebouwkoeling worden voorkomen.
- **AlertMe.** Dit Engelse bedrijf ontwikkelt systemen voor energiemangement in woningen. Eind november introduceerde Essent als partner van AlertMe de applicatie e-Inzicht op de Nederlandse markt.
- **Sefaira.** Dit Britse bedrijf ontwikkelt software die helpt om duurzame gebouwen te ontwerpen.
- **LuxExcel.** Dit Nederlandse bedrijf (Goes) ontwikkelde een nieuwe printtechnologie waarmee producten worden gemaakt voor LED-lampen.

In het verleden investeerde het SET-fonds ook in Epyon (een Delfts bedrijf dat snellaadsystemen voor elektrisch rijden ontwikkelt en is overgenomen door ABB), O-flexx Technologies, Solar Total (installateur van zonnepanelen, ging eind 2012 failliet) en CrystalQ (Nederlands bedrijf, Stadskanaal, maakte wafers voor de halfgeleider- en LED-industrie, ging begin 2012 failliet).

Het SET-fonds heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in duurzame energietechnologie. Op dit moment maakt één Nederlands bedrijf onderdeel uit van het portfolio. Strikt genomen is dat niet conform het convenant, waarin staat dat de projecten bij voorkeur in Nederland worden gerealiseerd, of anders de milieucredits van deze projecten aan Nederland worden toegeschreven. Het is niet duidelijk of en hoe deze milieucredits aan Nederland worden toegeschreven.

---

<sup>23</sup> [www.setvp.nl](http://www.setvp.nl)

<sup>24</sup> In 2011 besteedde het tv-programma Labyrint aandacht aan het project van General Fusion: <http://www.wetenschap24.nl/programmas/labyrint/labyrint-tv/2011/september/21-09-Zon.html>.

## 5. Openstaande vragen

De beoordelingscriteria en de beoordelingen van de Commissie AIP zijn niet openbaar. Het is daarom niet goed mogelijk een nauwkeurig beeld te krijgen van de uitvoering van het Borssele-convenant. Daarom resteren de volgende openstaande vragen.

1. Welk projecten zijn door Delta en Essent in de periode 2006-2008 ingediend?
2. Welke beoordelingscriteria heeft de Commissie AIP gehanteerd bij de beoordeling van de projecten die door Delta en Essent zijn ingediend? Wat verstaat de commissie onder 'additioneel' en 'innovatief'?
3. Welke beoordeling hebben de ingediende projecten gekregen van de Commissie AIP?
4. Hoe is de CO<sub>2</sub>-reductie van deze projecten bepaald?
5. Welke projecten die zijn ingediend en goedgekeurd door de Commissie AIP zijn reeds met succes gerealiseerd en welke projecten moeten nog worden gerealiseerd?
6. Is CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling voor Delta en Essent gewijzigd na de overname van Essent door RWE, aangezien daarna Delta een meerderheidsbelang van 70% in de kerncentrale heeft?
7. Welke betekenis heeft het feit dat het Borssele-convenant is gesloten met Delta Energy BV voor het toelaten van projecten van andere dochterondernemingen van Delta NV? Mogen alleen projecten die door Delta Energy BV worden gerealiseerd, gehonoreerd worden?
8. Is aan de resultaatverplichting voor de reductie van CO<sub>2</sub> door additionele innovatieve projecten door Delta en Essent voldaan of kan redelijkerwijs worden verwacht dat dit alsnog gebeurt voor 2014?